

SVETA

Cecilija

ČASOPIS ZA DUHOVNU GLAZBU

Godište XLVI. Broj 4

Listopad — Prosinac 1976

Draga braćo i sestre!

Isus se služi prisposodobom o mudrim i ljudim djevicama da bi nas upozorio da budemo pripravnici dočekati Zaručnika i ući s njim na gozbu (Mt 25, 1-13). Slikom svadbene gozbe Isus Krist nam želi predočiti vječni život — susret u radosti i raspjevanosti — za koji nas otkupljuje i u koji nas poziva. Zaručnik je Krist, a zaručnica je Crkva, zajednica vjernih oko njega sabranih. Zaručnik može doći svakog trenutka, može doći iznenada. Stoga želi da imamo ulja u svojim svjetiljkama.

Isusov dolazak u osobnom susretu ostvaruje se u času naše smrti. U taj susret čovjek ulazi sam; ulazi sa sadržajem svoje vlastite duše; s bogatstvom ili siromaštvom svog osobnog života; s puninom ili prazninom vlastitog srca. Isus nas upozorava da budemo pripravnici da nas njegov dolazak ne bi iznenadio.

Sv. Cecilija, mučenica sigurno je dočekala svoga Zaručnika s punom svjetiljkom ulja.

Mučeništvo je najveći izraz punine srca, pune duše koja ljubi punom mjerom, ljubi do kraja. Stoga je Crkva-Zaručnica na djevičanskim dušama svetih mučenica uvijek crpila posebno nadahnuće. Častila ih je i smatrala najzrelijim plodom svoje svetosti.

Sv. Cecilija nadahnjuje i potiče našu vjerničku dušu na tu puninu srca, da vjerom i ljubavlju ispunimo život.

Riječ nadbiskupa Franje Kuharića na blagdan Svete Cecilije

Crkva je postavila Sv. Ceciliju za zaštitnicu crkvene glazbe koja je osobiti izraz raspjevanje Crkve, radosne Crkve, koja prolazi kroz vrijeme i povijest u susret Zaručniku. Zato nas danas zanima tema crkvene glazbe.

Koncil je posvetio osobitu pažnju crkvenoj glazbi u svojoj velikoj Konstituciji »Sacrosanctum Concilium« o svetoj liturgiji. Želio je da liturgijska reforma i na tom području doživi preporod, da dobije nove poticaje i nove izraze za dobrobit Božjega naroda koji se glazbom izražava u proslavi Boga, u susretu s Bogom, u slavljenju svetih otajstava, u izrazu svoga zajedništva pjesme i molitve.

Koncilaska reforma svete liturgije dala je i nove mogućnosti da se crkvena glazba obogati novim sadržajima i novim izrazima.

U mjesecu rujnu ove godine talijansko Udruženje »Sveta Cecilija« slavilo je svoj 22. kongres. Kardinal Villot uputio je tom Kongresu u ime Sv. Oca posebno pismo u kojem potiče njegovanje crkvene glazbe i ističe neke misli koje izražavaju svrhu crkvene glazbe.

Vjerom je čovjek sigurno najdublje zahvaćen u svom biću. Iz dubine svoga bića, vjerom prožetog, on traži načine kako da izrazi svoju unutarnju stvarnost susreta s Bogom, svoju radost zbog tog susreta. On želi izraziti i radost zajedništva s mnogom braćom u tom susretu.

Na svim područjima umjetničkog stvaranja religiozno je nadahnuće poticalo na najljepša ostvarenja, obogatilo je i našu kulturu i našu povijest.

U stvaralaštvu, vjerom nadahnutom, čovjek se doživljava najdublje i zato najsadržajnije. Kolika su veličanstvena djela ostvorena na području slikarstva, kiparstva i arhitekture, a potekla su iz religioznog nadahnuća, iz srca koje vjeruje i koje želi izraziti sadržaj svoje vjere umjetničkim ostvarenjem.

Kroz povijest Crkve crkvena glazba je dokazala da ne zaostaje za ostalim područjima umjetničkog stvaranja. Crkva je preuzela iz starozavjetne liturgije pjesmu kao izraz molitve, adoracije, zahvalnosti i ljubavi. U svojim skromnim počecima, pogotovo u vrijeme progona kada se Crkva morala spuštati u skrivenost katakombi, ona je i onda pjevala. Kad je slavila svoje mučenike i mučenice u liturgijskim susretima, Crkva je pjevala, možda tiho, ali je ipak pjevala jer joj je duša bila raspjevana.

Veliki skladatelji su ostvarili djela neprolazne vrijednosti na području crkvene glazbe. Ta djela osvajaju i danas suvremenog čovjeka. Kad se organiziraju kvalitetni koncerti i kad se želi privući brojne slušatelje, onda se biraju klasična djela crkvene glazbe.

Konciljska obnova nas potiče na njegovanje crkvene glazbe i danas. Kardinal Villot piše Kongresu:

»Sveto pjevanje mora dostići onu umjetničku vrijednost i plemenitost koje mu pripadaju; mora biti nosilac religiozne poruke koja je sposobna da budi u srcima vjernika osjećaje koji odgovaraju svetim tekstovima i obredima Crkve; mora doista istjecati iz dubine duše i očitovati savršeno i potpuno zajedništvo kršćanskog bogoslužja. . . Naravno, stvaranje tako širokog i složenog repertoara neće moći biti plod brzoplete improvizacije; naprotiv, morat će sazrijevati polagano, malo po malo, sve dok svete tajne ne rasvijetle misli kompozitora i dok ne prodru blago u njihova srca odakle će provrijeti nadahnuće; glazba određena da prati i potiče molitvu naroda Božjega mora izvirati u klimi duboke kršćanske duhovnosti i autentičnog iskustva vjere.« (Osservatore R., br. 221 od 24. IX. 1976. str. 1)

Na tom području površnost nije dopustiva, neodgovornost nije prihvatljiva. Na tom području zbog same stvari, sadržaja i poruke zahtijeva se uvijek ozbiljnost, dubina, autentično umjetničko nadahnuće, ali i pristupačnost da Božji narod u cjelini svoje zajednice bude podignut i zahvaćen u duši.

»Jednako i vjernici, osobito oni koji pripadaju pjevačkim zborovima, moraju postići i u sebi razviti tu duhovnu osjetljivost, koja se ne zadovoljava nekim pjesmama, kojiput suviše sentimentalnim i malo prikladnim za duh liturgije, nego daje kušati ugođaj i izrazito bogatstvo svetog pjevanja.« (ib.)

Reforma crkvene glazbe nije dakle protiv pjevačkih zborova, dapače, preporučuje se da se u župskim zajednicama ostvaruju pjevački zborovi, scholae cantorum. Međutim, želi se da ti pjevački zborovi budu oblikovani u svojoj duši kako bi svojom pjesmom svjedočili i naviještali vjeru, i ujedno povelili sa sobom u svetu pjesmu sav Božji narod koji je prisutan u svetu liturgijskom slavlju.

U župi, kaže spomenuto pismo, postoje razne kategorije. Postoje kategorije vjernika koji istinski žive svoju vjeru, svjesni su svog kršćanskog poziva i nastoje djelima očitovati svoju vjernost Isusu Kristu. Ali u župi ima također katekumena koji se možda tek približavaju susretu s Isusom Kristom. Ima u župi i vjernika koji se možda ne odriču svog kršćanskog imena, ali zadržavaju samo ime, dok su svojim kršćanskim životom mrtvi. U župi postoje također ljudi koji se ne smatraju vjernicima. Svim tim kategorijama crkvena glazba može biti prenosnik kršćanske radosti i kršćanske poruke. »Slabim pak kršćanima u vjeri i onima koji ne vjeruju zajednica koja s oduševljenjem pjeva hvale Bogu može biti poruka dobrote, religioznosti, uvjerenosti i življene vjere« (ib.).

Naša euharistijska slavlja u nedjelje i blagdana trebala bi biti slavlja raspjevane Crkve, Crkve koja se raduje. Kroz tu poruku milost progovara: potiče na razmišljanje i priprema za navještaj Radosne vijesti.

»Po svojoj naravi glazba ima dvostruki cilj: da potakne i izrazi najljepše osjećaje ljudskog srca. Kada je pak tako snažna da dostigne neki odraz ljepote i dobrote Božje, postaje sveta glazba. Kada je sposobna da zavibrira zajednicu kršćanskog puka da pjeva hvale Bogu i da proklamira vlastitu vjeru, glazba dobiva liturgijski i misionarski karakter: njezin glas dopire do Srca Božjeg i naviješta svijetu radosnu nadu kršćanske poruke« (ib.).

Ove večeri mi izričemo zahvalnost svima onima koji ozbiljno, odgovorno, zauzeto njeguju svetu liturgijsku glazbu i tako doprinose da liturgijska slavlja što dublje odgajaju dušu i srce. Umjetničko i lijepo pjevanje u liturgiji otvara dušu Božjoj riječi, raspoložuje dušu za dobro, privlači je k istini.

Potičemo također i župske zborove da budu središta okupljanja raspjevane Crkve u svojim župskim zajednicama. Njihovo poslanje je opravdano samo osobnom vjerom i osobnim darom suradivanja u ostvarenju liturgijskih slavlja.

Željeli bismo potaknuti i sve stvaraocima na području umjetničkog glazbenog stvaranja da se uživaju u novu liturgijsku reformu, da iskoriste bogate tekstove koji im se nude i da ostvaruju melodije koje će biti na umjetničkoj visini, ali koje će se ulijevati u što šire slojeve Božjeg puka. Tako će se postići da cijela Crkva pjeva i doživljava bogatstvo liturgijskih tekstova i sadržaj svetih tajna koje se slave u različito vrijeme crkvene godine i u različitim zgodama kršćanskog života.

Molimo danas za tu milost i rasvjetljenje, da svi oni koji nastoje obogatiti našu Crkvu novim ostvarenjima budu nadahnuti Duhom Božjim. Pod vodstvom crkvenog učiteljstva neka usmjeruju našu crkvenu glazbu do tolike zrelosti i dubine i širine da ona zaista prožme cijelu našu crkvenu zajednicu i učini od Božjeg naroda raspjevanu Crkvu koja očekuje Zaručnika da bi ušla s njim na vječnu gozbu. Crkva Zaručnica pjevat će na toj gozbi vječnu radost jer će živjeti vječnu ljubav. Amen.

*Franjo Kuharić
nadbiskup zagrebački*

*Zagrebačka katedrala,
na blagdan Sv. Cecilije 22. XI. 1976.*